

TURLI TA'LIM MUASSASASIDA CHET TILI O'QITISH METODIKASI

Eshpo'latova Shohista Qarshibek qizi

*Andijon davlat chet tillari instituti, Roman-german va slavyan tillari
Fakulteti Nemis tili nazariyasi va amaliyoti kafedrası, Filologiya va
tillarni o'qitish nemis tili yo'nalishi 301- guruh talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada turli ta'lim muassasalarida chet tili o'qitishning metodik xususiyatlari tahlil qilinadi. Maktab, litsey va oliy ta'lim muassasalarida chet tili o'qitishning o'ziga xos yondashuvlari, metodlari va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda samaradorlikni oshirish uchun kommunikativ va interfaol metodlardan foydalanish zarurligi asoslanadi.*

Kalit so'zlar: *chet tili ta'limi, metodika, kommunikativ yondashuv, interfaol ta'lim, zamonaviy texnologiyalar.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются методические особенности преподавания иностранных языков в различных образовательных учреждениях. Анализируются подходы, методы и возможности использования современных технологий в обучении иностранному языку в школах, лицеях и высших учебных заведениях. Исследование обосновывает необходимость применения коммуникативных и интерактивных методов для повышения эффективности обучения.*

Ключевые слова: *обучение иностранным языкам, методика, коммуникативный подход, интерактивное обучение, современные технологии.*

Annotation: *Dieser Artikel analysiert die methodischen Besonderheiten des Fremdsprachenunterrichts in verschiedenen Bildungseinrichtungen. Es werden Ansätze, Methoden und Möglichkeiten der Nutzung moderner Technologien beim Fremdsprachenlernen in Schulen, Gymnasien und Hochschulen untersucht. Die Forschung begründet die Notwendigkeit des Einsatzes kommunikativer und interaktiver Methoden zur Steigerung der Effizienz des Unterrichts.*

Schlüsselwörter: *Fremdsprachenunterricht, Methodik, kommunikativer Ansatz, interaktives Lernen, moderne Technologien*

KIRISH.

Hozirgi kunda chet tillarini o'rganish va o'qitish ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Turli ta'lim muassasalarida chet tili darslari o'quvchilarning yoshi, bilim darajasi va ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etiladi. Har bir bosqichda samarali natijalarga erishish uchun mos metodika va texnologiyalar tanlanishi lozim.

Ushbu maqolada maktab, litsey va oliy ta'lim muassasalarida chet tili o'qitishning xususiyatlari, zamonaviy texnologiyalar va samarali metodikalar tahlil qilinadi.

1. Turli ta'lim muassasalarida chet tili o'qitishning o'ziga xos jihatlari

Chet tili o'qitish tizimi ta'lim muassasasining darajasiga, o'quvchilarning yosh xususiyatlariga, ularning til bilish darajasiga va o'qitish maqsadlariga bog'liq holda farqlanadi. Ushbu bo'limda turli ta'lim bosqichlarida chet tilini o'qitish metodikasi tahlil qilinadi.

1. Maktabgacha ta'lim muassasalarida chet tili o'qitish

Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tilini o'rganish jarayoni tabiiy ravishda o'z ona tilini o'zlashtirishga o'xshash bo'lishi kerak. Shu sababli, o'yin texnologiyalari va vizual materiallardan keng foydalanish muhim ahamiyatga ega. Eng samarali metodlar quyidagilar:

O'yin orqali o'rgatish – qo'g'irchoqlar, kartalar, qo'shiq va she'rlar orqali yangi so'z va iboralarni

o'rgatish.

Rangli illyustratsiyalar va videolar – bolalarning diqqatini jalb qilish va vizual xotirani rivojlantirish.

Taqlid va dramatizatsiya – bolaning eslab qolish qobiliyatini oshirish uchun turli ro'l o'yinlaridan foydalanish.

2. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida chet tili o'qitish

Maktab bosqichida chet tili o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarga asosiy grammatik bilimlarni berish, lug'at boyligini oshirish va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Bu bosqichda quyidagi metodlarga e'tibor qaratiladi:

Kommunikativ metod – chet tilida gapirish va suhbat qurish orqali tilni o'rganish.

Grammatik tarjima usuli – o'quvchilarga grammatik qoidalarni o'rgatish va tarjima orqali

tushunish darajasini oshirish.

Integratsiyalashgan yondashuv – chet tilini boshqa fanlar (masalan, geografiya, tarix) bilan bog'lab o'qitish.

3. Kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda chet tili o'qitish

Ushbu bosqichda chet tili o'quvchilarning kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan bog'liq tarzda o'rgatilishi lozim.

Kasbiy yo'naltirilgan o'qitish – soha bo'yicha maxsus atamalarni o'rgatish (masalan, texnika, tibbiyot, iqtisod).

Amaliy muloqotga urg'u berish – chet tilda yozish, gapirish va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Loyihaviy metod – talabalarga mustaqil tadqiqotlar va loyihalar yaratish orqali chet tilini o'rganish imkoniyatini berish.

4. Oliy ta'lim muassasalarida chet tili o'qitish

Oliy ta'limda chet tili o'qitish ilmiy va akademik maqsadlarga yo'naltirilgan bo'lib, quyidagi usullar qo'llaniladi:

Ilmiy matnlarni tahlil qilish – ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, konferensiya materiallarini tushunish va tahlil qilish.

Xalqaro standartlar bo'yicha o'qitish – IELTS, TOEFL, TestDaF kabi xalqaro imtihonlarga tayyorgarlik ko'rish.

Akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish – ilmiy maqola va esse yozish bo'yicha amaliy mashg'ulotlar.

2. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlar

Bugungi kunda ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Chet tilini o'rganishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish samaradorlikni oshiradi.

1. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)

Onlayn ta'lim platformalari – Coursera, Udemy, Duolingo, Busuu kabi platformalar yordamida masofaviy ta'lim olish.

Sun'iy intellekt asosida o'qitish – Google Translate, ChatGPT, AI tarjimonlar va tovush tanish texnologiyalaridan foydalanish.

Multimediali resurslar – audio-kitoblar, videodarslar, interaktiv mashqlar orqali o'qitish.

2. Gibrid ta'lim va masofaviy ta'lim

Sinflararo ta'lim – an'anaviy darslarni onlayn mashg'ulotlar bilan birlashtirish.

Virtual darslar – Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom orqali masofaviy ta'lim berish.

3. Gamifikatsiya va interfaol metodlar

Til o'rganishda o'yin texnologiyalari – o'yin elementlari orqali til o'rganish motivatsiyasini oshirish (Kahoot, Quizlet).

Rolli o'yinlar va simulyatsiyalar – talabalar real hayotiy vaziyatlarni chet tilida muhokama qilishadi.

3. Samarali o'qitish metodikasi va yondashuvlar

Turli ta'lim muassasalarida quyidagi samarali o'qitish metodlari keng qo'llaniladi:

1. Kommunikativ yondashuv

Talabalarning chet tilida erkin gapirish ko'nikmalarini shakllantirish.

Nutqiy faoliyatni rivojlantirish orqali tabiiy muloqotni rag'batlantirish.

2. Interfaol ta'lim

Talabalarning mustaqil fikrlash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun guruhli topshiriqlardan foydalanish.

Munozaralar, debatlar va taqdimotlarni tashkil etish.

3. Task-based learning (vazifaga asoslangan ta'lim)

O'quvchilar real hayotiy topshiriqlarni bajargan holda tilni o'rganadilar.

Muayyan topshiriqlar (masalan, mehmonxonada xona buyurtma qilish, ish suhbat) asosida til o'rgatiladi.

Xulosa

Turli ta'lim muassasalarida chet tili o'qitish metodikasi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, har bir bosqichda o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashgan yondashuvlar qo'llanilishi zarur. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish

ta'lim samaradorligini oshiradi. Kelajakda chet tili ta'limida sun'iy intellekt va ilg'or raqamli texnologiyalar yanada keng qo'llanilishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. G'ofurov U., Sattorov A., Yo'ldoshev Sh. Chet tillarini o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2018.
2. Omonov R. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2015.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-1875-sonli qarori. Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. – 2012-yil 10-dekabr.
4. Nasirova D. Chet tilini o'qitishda innovatsion metodlar. – Toshkent: Innovatsiya ziyo, 2020.
5. Usmonov S. Chet tili ta'limida interfaol metodlardan foydalanish. – Toshkent: Sharq, 2019.
6. Mamatova, N. K., Israilova, N. K., Mamatov, R. R., & Sodikov, D. K. (2021). German Education system and its pedagogical significance in the world Education system. International journal of innovations in engineering research and technology, 8(04), 99-102.
7. Xudaberdiyevna, I. N. (2023). STRUCTURAL AND SEMANTIC FEATURES OF GERMAN YOUTH SLANG. Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research, 10(10), 285-288.
8. Israilova, N. (2023). KIEZDEUTSCH SOTSIOLEKTINING ZAMONAVIY NEMIS TILIDA PAYDO BO'LISHI. Центральноеазиатский журнал образования и инноваций, 2(6 Part 4), 5-8.
9. Исраилова, Н. (2023). ГРАММАТИЧЕСКИЕ И ФОНЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ KIEZDEUTSCH. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(6 Part 2), 114-117.
10. Исраилова, Н. Х. (2015). Заимствования из других языков как способ обогащения лексического состава языка в процессе глобализации. Наука и мир, (10-2), 15-17.
11. Самиева, Г. Т., & Аликулов, Х. Т. (2023). НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН И ПЕРЕХОД В «ЗЕЛЕНУЮ ЭКОНОМИКУ». Экономика и социум, (11 (114)-1), 994-998.
12. Samieva, G. T., & ugli Alikulov, K. T. (2024). MINTAQADA “YASHIL IQTISODIYOT” ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O' 'SISHNI TA'MINLASH MASALALARI. THE INNOVATION ECONOMY, 4(04).
13. Aliqulov, H. (2023). “YASHIL IQTISODIYOT”–KELAJAK IQTISODIYOTING ASOSI. Nashrlar, 474-477.
14. Matqosimova, M. E. Q. (2022). SMS LARDA ELLIPTIK STRUKTURALAR. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(12), 181-186.